

Εισαγωγή στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Μάθημα 9^ο: Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος

Γιώργος Μαργαρίτης, Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 9^ο

Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος

Περιεχόμενα ενότητας

1. Ανασκόπηση βασικών γεγονότων Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου
2. Το διακύβευμα του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου
3. Η ανασύσταση της μεταπολεμικής Ευρώπης.

Σκοποί ενότητας

- Ανασκόπηση των σημαντικότερων γεγονότων του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου από το δυτικό μέτωπο και του βομβαρδισμούς στο Λονδίνο έως και την ρίψη πυρηνικών στον Ειρηνικό.
- Μελέτη των στόχων της «Νέας Ευρώπης» και καθορισμός του διακυβεύματος του πολέμου.
- Ανάλυση του ρόλου των εξόριστων κυβερνήσεων και της Αντίστασης στην αναδόμηση της Ευρώπης μεταπολεμικά.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1^η Ενότητα

Ανασκόπηση βασικών γεγονότων Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου

Πολεμικές επιχειρήσεις Β΄ ΠΠ 1/2

- Οι πολεμικές επιχειρήσεις του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου απλώθηκαν σε κάθε σχεδόν γωνιά της ευρωπαϊκής ηπείρου. Καθώς και στη γύρω από αυτήν θαλάσσιες ή χερσαίες εκτάσεις.

Πολεμικές επιχειρήσεις Β΄ ΠΠ 2/2

Πηγή: <http://elordenmundial.com/relaciones-internacionales/la-historia-de-un-desasosiego-imperial-espana-y-la-segunda-guerra-mundial/>.

Ανασκόπηση βασικών γεγονότων Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου

- Δυτικό μέτωπο: Βομβαρδισμοί σε Λονδίνο
- Ελλάδα
- Κατάτμηση της Γιουγκοσλαβίας
- Μάχη της Κρήτης.

Κατάτμηση της Γιουγκοσλαβίας, 1941

Axis occupation and partition of Yugoslavia in World War II (as of 1941)

- Internationally recognized borders
- Axis borders in occupied Yugoslavia
- Independent State of Croatia (under German and Italian occupation)
- Serbia (under German occupation)
- Banat, region with special status within Serbia (German occupation and local German administration)
- Montenegro (under Italian occupation)
- Occupied and annexed by Bulgaria
- Occupied and annexed by Nazi Germany
- Occupied and annexed by Italy
- Occupied and annexed by Italy (As a part of Italian protectorate of Albania)
- Occupied and annexed by Hungary

- Η κατάτμηση της Γιουγκοσλαβίας στα 1941. Μέρος της ανάπλασης της Νέας Ευρώπης.
- Πηγή: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Axis_occupation_of_Yugoslavia,_1941-43.png. Άδεια: Public Domain.

Εκβαρβαρισμός του πολέμου

- Βομβαρδισμούς, στρατόπεδα συγκέντρωσης.
- 1941 εκβαρβαρισμός του πολέμου, μαζικές εκτελέσεις για αντίποινα, ξεκινούν στην Κρήτη.
- 22.06.1941 αλλαγή στη μορφή του πολέμου. Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα κατά της Ρωσίας. Εκκαθαριστικά αποσπάσματα – αποσπάσματα θανάτου για την εκκαθάριση της Σοβιετικής Ένωσης από Μπολσεβίκους, εβραίους, Ρομά.
- Χαράδρα του Μπαμπιγιάρ.

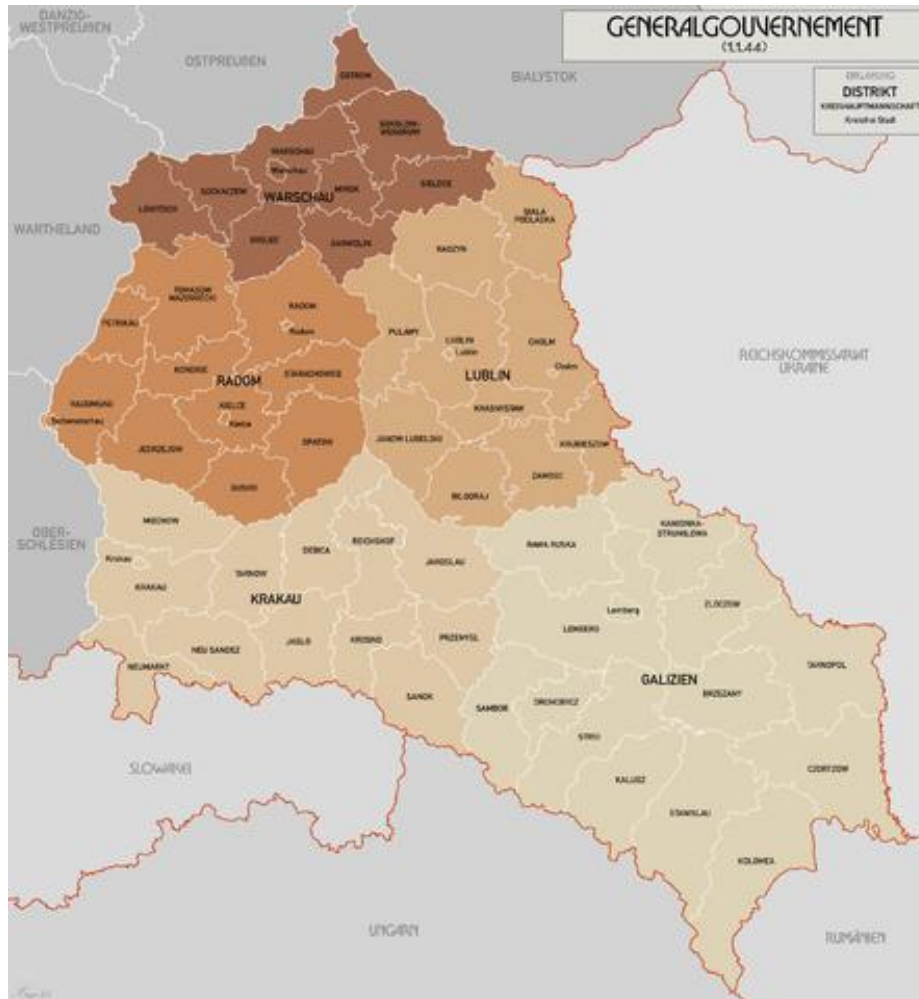

Η ζώνη της Γενικής Διοίκησης της Πολωνίας (1939-1945) 1/2

- Στη ζώνη αυτή δοκιμάστηκε στην πράξη η φυλετική διάρθρωση της Νέας Ευρώπης. Περίπου δύο εκατομμύρια Πολωνοί θανατώθηκαν στο όνομα της ανάπλασης των “ανατολικών εδαφών” από τους ναζί.

Η ζώνη της Γενικής Διοίκησης της Πολωνίας (1939-1945) 2/2

- Πηγή:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Generalgouvernement_fur_die_besetzten_polnischen_gebiete.png. Άδεια: CC BY-SA 3.0.

Ο ευρωπαϊκός πόλεμος γίνεται παγκόσμιος

- 5.12.1941 αντεπίθεση Σοβιετικών στο ανατολικό μέτωπο.
- 7.12.1941 ο Ιαπωνικός στόλος επιτίθεται Περλ Χάρμπορ. Ο πόλεμος γίνεται παγκόσμιος.
- Ρούσβελτ: “Hitler first”.
  - Επιμένει ότι προτεραιότητα αποτελεί η Ευρώπη.
  - Η πείνα στην Ελλάδα ευαισθητοποιεί τους Αμερικανούς.
- Η αμερικανική κοινή γνώμη αναζητά άμεση εκδίκηση από τους Ιάπωνες και πιέζει για επέμβαση.

Επίθεση στο Περγλ Χάρμπορ, 7 Δεκεμβρίου 1941

Πηγή: «Το θωρηκτό West Virginia βαριά κτυπημένο. Θα βυθιστεί λίγο αργότερα.», el.wikipedia.org. Άδεια: Public Domain.

1942

- Αναχαίτιση της ιαπωνικής προέλασης.
  - Στην Ευρώπη ο πόλεμος μαίνεται έξω από αυτήν
    - στο σοβιετικό μέτωπο, στο Καύκασο και στο Στάλινγκραντ,
    - στην Βόρεια Αφρική, στην Αλεξάνδρεια
- Μεταστροφή του πολέμου τον Οκτώβριο του 1942.

Μάχη του Στάλινγκραντ, 17 Ιουλίου 1942 – 2 Φεβρουαρίου 1943

Πηγή: Το κέντρο της πόλης του Στάλινγκραντ μετά την απελευθέρωση από την γερμανική κατοχή. Μάχη του Στάλινγκραντ, el.wikipedia.org. RIA Novosti archive, image #602161 / Zelma / CC-BY-SA 3.0.

Μεταστροφή ρεύματος, 1943

- Τελευταίες μεγάλες επιθέσεις των Γερμανών στο Κουρσκ αποτυγχάνουν.
- Μάχη Στάλινγκραντ λήγει τον Ιανουάριο του 1943.
- Ο Άξονας χάνει την Τυνησία,
- Συμμαχικές δυνάμεις αποβιβάζονται στην Σικελία και Ιταλία.
- Έξοδος Ιταλίας από τον πόλεμο (Σεπτέμβριος).
- Μεγάλες επιθετικές κινήσεις των Σοβιετικών όπου απελευθερώνουν περιοχές της Σοβιετικής Ένωσης.

1944

- Συνεχίζονται οι σοβιετικές επιθέσεις.
- 6 Ιουνίου 1944 αγγλοαμερικανική απόβαση στην Νορμανδία
- Καλοκαιρινή σοβιετική επίθεση, με την οποία η Σοβιετική Ένωση φτάνει μέχρι την Πολωνία.
- 25 Αυγούστου απελευθερώνεται το Παρίσι.
- Επιτυχία αμυντικών νικών και γερμανικές αντεπιθέσεις στο δυτικό και ανατολικό μέτωπο.

Αγγλοαμερικανική απόβαση στην Νορμανδία, 6 Ιουνίου 1944

Πηγή: File: “Into the Jaws of Death 23-0455M edit.jpg”, el.wikipedia.org. Άδεια: Public Domain.

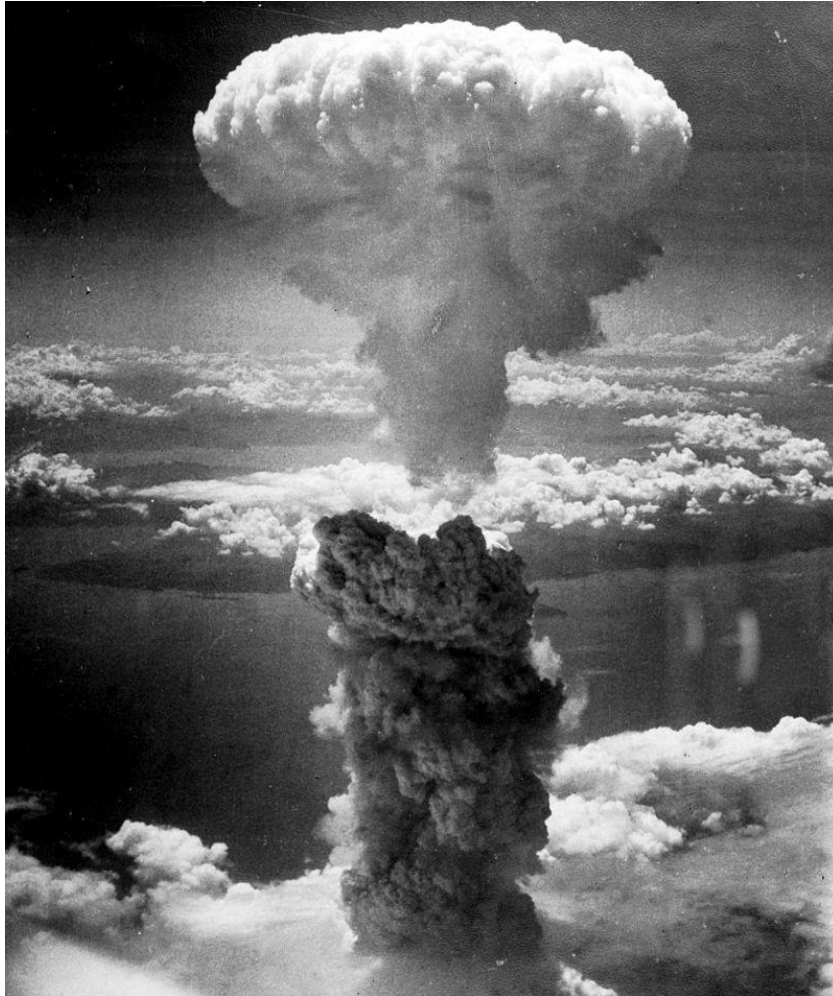

1945

- 9 Μαΐου 1945 η Γερμανία συνθηκολογεί.
- Σεπτέμβριος 1945, τέλος του πολέμου στην Άπω Ανατολή.
- Πυρηνικές επιθέσεις στη Χιροσίμα, 6 Αυγούστου 1945, και στο Ναγκασάκι, 9 Αυγούστου 1945.

Πυρηνική επίθεση στο Ναγκασάκι, 9 Αυγούστου 1945

- Το πυρηνικό "μανιτάρι" ύψους 18 χιλιομέτρων που σχηματίστηκε από την έκρηξη στο Ναγκασάκι.
el.wikipedia.org.
Άδεια: Public Domain.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2^η Ενότητα

Το διακύβευμα του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου

Διακύβευμα του πολέμου

- Κατά βάση ήταν ευρωπαϊκός.
- Η Ιαπωνία διεκδικούσε τις ευρωπαϊκές αποικίες του Κεντρικού Ειρηνικού.

Σχέδιο της Νέας Ευρώπης 1/2

- Στόχοι
  - Ενάντια στο Μπολσεβικισμό και την πλουτοκρατία
  - Φρούριο Ευρώπη
  - Θέτει τη ευρωπαϊκή διάσταση του πολέμου.
- Το σύστημα των ευρωπαϊκών δυνάμεων ήταν κυρίαρχο.
- Οι ανταγωνισμοί του καπιταλισμού οδήγησαν στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Σχέδιο της Νέας Ευρώπης 2/2

- Η Ευρώπη το 1919 μετά τον Α΄ ΠΠ έπαψε να είναι κυρίαρχη στη παγκόσμια ισορροπία καπιταλιστικής ισχύος. πολύπλευρη καθίζηση. Οι ΗΠΑ κυρίαρχες πλέον.
- Στην Ευρώπη η παρουσία της Σοβιετικής Ένωσης και της Κομμουνιστικής Διεθνούς απειλούσε το καπιταλιστικό σύστημα.
- Για αυτούς τους δυο λόγους η Ιδέα των Ναζί για την αντιμετώπιση του Μπολσεβικισμού και την αποκατάσταση της θέσης της Ευρώπης παγκοσμίως, την ενστερνίζονται οι πάρα πολλές από τις ευρωπαϊκές ελίτ.

Η Ναζιστική γοητεία 1/2

- Εξήγηση για την γρήγορη γερμανική επέκταση αποτελεί ακριβώς η ναζιστική γοητεία και η απήχηση του ναζισμού στην Ευρώπη.
- 1934 η Γερμανία άρχισε να επανεξοπλίζεται,
- 1939 μπήκε στον πόλεμο με έναν ανέτοιμο στρατό,
- παρόλαυτα κυριάρχησε στην Ευρώπη.
- Κοινή σταυροφορία ενάντια στην Σοβιετική Ένωση (κίνημα εθελοντών – freiwilligen, 800.000 εθελοντές στο ανατολικό μέτωπο και 400.000 θύματα).

Η Ναζιστική γοητεία 2/2

- Οργάνωση της Ευρώπης με τρόπο εξαιρετικό ως προς το καπιταλιστικό σύστημα ώστε να αποκτήσει τις βάσεις που θα τις επέτρεπαν να επανέλθει στην κυρίαρχη θέση:
  - Εκμηδένιση του κόστους εργασίας
  - Συγκέντρωση του κεφαλαίου.

Εφαρμογή της θεωρίας του ρατσισμού

- Σχήμα τριών ομόκεντρων κύκλων.
- 1^{ος} κύκλος: στο πυρήνα βρίσκονταν οι Άριοι, Γερμανοί και λαοί με φυλετικά προσόντα και συμπληρωματικές προς την Γερμανία οικονομικές λειτουργίες (Φιλανδοί, Σουηδοί, Νορβηγοί, Δανοί, Ολλανδοί, Τσέχοι).
- 2^{ος} κύκλος: εκπαιδεύσιμοι λαοί, γερμανική αγωγή (λατινικοί λαοί, καθολικοί, Γάλλοι, Ούγγροι, Ρουμάνοι)
- 3^{ος} κύκλος: υπάνθρωποι (Σλάβοι, Εβραίοι, Τσιγγάνοι). Μακροπρόθεσμος στόχος ο εξοβελισμός τους από την Ευρώπη. Βραχυπρόθεσμος στόχος η προσφορά εργασίας για την επίτευξη των γερμανικών σχεδίων.

Εκμηδένιση εργασίας – Συγκέντρωση κεφαλαίου

- Εβραίοι
  - Στρατόπεδα συγκέντρωσης, πηγή δωρεάν εργασίας. Εκμηδένιση της εργασίας.
  - Ληλασία των περιουσιών τους. Συγκέντρωση κεφαλαίου.
- 7.500.000 εργάτες στην Γερμανία.
- 30.000.000 στην Ευρώπη δούλευαν υπό το καθεστώς του εργάτη – δούλου.
- Ληλασία του κατώτερου από τον ανώτερο.
  - Έξοδα κατοχής
  - Χρηματοδότηση έργων για λογαριασμό της Γερμανίας.
- Ενίσχυση του ευρωπαϊκού καπιταλισμού.

Άουσβιτς

- Κοιτάσματα άνθρακα στην Σηλεσία, Πολωνία.
- Εκμετάλλευση από Ναζί με την καταναγκαστική εργασία των Εβραίων.
- Κέντρα διαλογής, κέντρα διαχείρισης ανίκανων προς εργασία. Θαλάμους αερίων, φορτηγά ψυγεία, κρεματόρια. 11.000.000 θύματα.
- Άφθονη, δωρεάν εργασία. Γύρω από το Άουσβιτς τερατώδη χημική βιομηχανία.

Στρατόπεδο Άουσβιτς

- Στην είσοδο του στρατοπέδου του Άουσβιτς: “Η εργασία απελευθερώνει”.
- https://sl.wikipedia.org/wiki/Koncentracijsko_tabori%C5%A1%C4%8De_Auschwitz#/media/File:Auschwitz_gate_june_2005.jpg. Άδεια: CC BY 2.5.

Άλλα παραδείγματα δουλικής εργασίας

- Ενιαίο σύστημα παραγωγής αλουμινίου στην Ευρώπη.
  - Ελλάδα, Κροατία, Σερβία κοιτάσματα βωξίτη.
  - 1942-1943 διανομή μεταλλευτικών δικαιωμάτων.
- Στρατόπεδο του Νταχάου δουλική εργατική δύναμη για την περιοχή της Βαυαρίας, κυρίως για την BMW, η οποία παρήγαγε κινητήρες αεροπλάνων.

Στρατόπεδο Μπούχεβαλντ

- Στρατόπεδο του Μπούχεβαλντ στην απελευθέρωση. 24 Απριλίου 1945
- Πηγή:
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Buchenwald-bei-Weimar-am-24-April-1945.jpg>.
Άδεια: Public Domain.

Στρατόπεδο Μπέργκεν Μπέλσεν στα 1945

- Τάφος ομαδικής ταφής που δεν πρόλαβε να κλείσει.
- Πηγή: “Nazi physician [Fritz Klein](#) stands inside a mass grave in the [Bergen-Belsen concentration camp](#) after it's liberation in April 1945”. Imperial War Museum, Photograph Number BU 4260. commons.wikimedia.org/wiki. Άδεια: Public Domain.

Το καπιταλιστικό όραμα της Νέας Ευρώπης

- Επείγουσα και τερατώδη συγκέντρωση κεφαλαίου.
- Φυλετική διαίρεση του κόσμου, δωρεάν δουλκή παραγωγή.
- Επενδύσεις στην Σοβιετική Ένωση ως αποικιακός χώρος.
- Η Ευρώπη ως η πιο ισχυρή καπιταλιστική ιμπεριαλιστική παγκόσμια δύναμη.

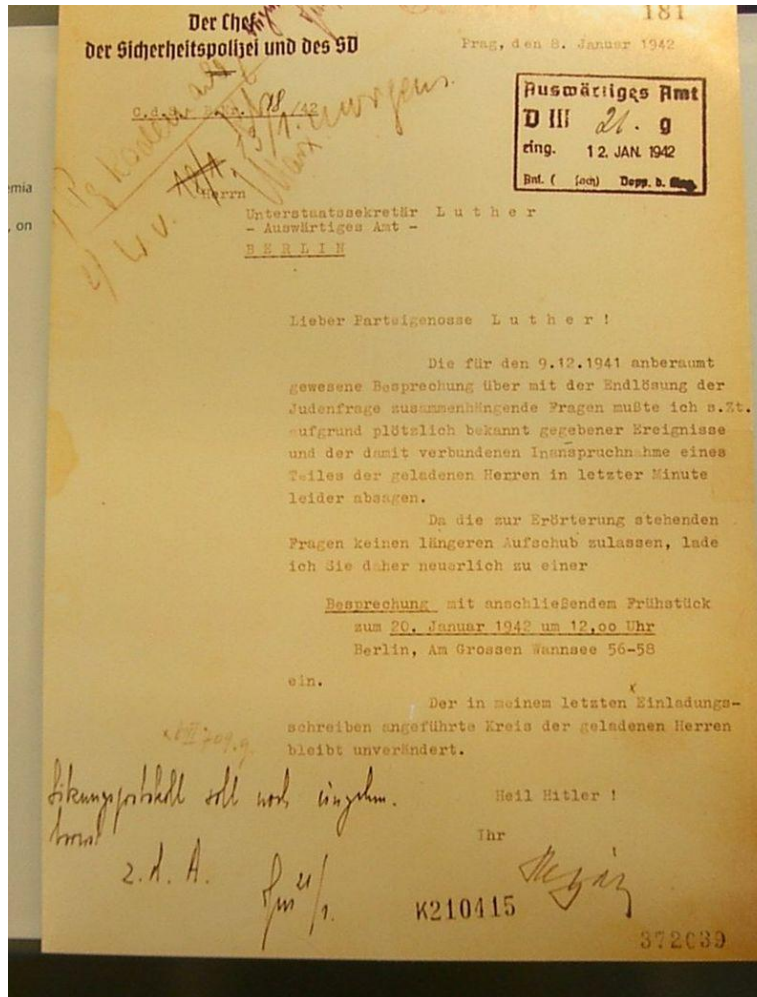
Διαφορά Φασισμού – Ναζισμού

- Φασισμός
  - άμεσο προϊόν του εθνικισμού, συγκεκριμένη
  - γεωγραφική όραση.
  - εθνικοί πόροι.
- Ναζισμός
  - επικεφαλής πανευρωπαϊκού σχεδίου με οικουμενική αντανάκλαση.
  - μεγαλύτερη ανάγκη πόρων λόγω της παγκόσμιας στόχευσης. Ανθρωποκτόνος.

Σύσκεψη της Βάνζεε 1/2

- Πηγή: Γράμμα του Χάιντριχ στον Λούτερ, με την πρόσκληση να πάρει μέρος στην διάσκεψη της Βανζεέ για τον καθορισμό της Τελικής Λύσης του Εβραϊκού Ζητήματος. el.wikipedia.org. Άδεια: Public Domain.

Σύσκεψη της Βάνζεε 2/2

- Πραγματοποιήθηκε στις 20 Ιανουαρίου 1942 στο Βερολίνο
- Οργάνωση της «Τελικής Λύσης του Εβραϊκού Ζητήματος» με κάθε λεπτομέρεια.
- Σε ισχύ το παραδοσιακό γερμανικό δίκαιο.
  - Στίγμα του κατώτερου, εκφυλισμένου και καταδικασμένου λαού.
  - Στίγμα του φορέα του μπολσεβικισμού.
- Βιομηχανική εξόντωση Εβραίων και Μπολσεβίκων διά της εργασίας.

Στρατόπεδα συγκέντρωσης, 1942-1945

- Χάρτης των κυριότερων στρατοπέδων εργασίας και εξόντωσης στο έδαφος του Ράιχ και στις γύρω από αυτό χώρες, 1942-1945.
- Πηγή: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WW2_Holocaust_Europe_N-E_map-fr.svg. Άδεια: CC BY-SA 4.0.

Το Ολοκαύτωμα στη ναζιστική Νέα Ευρώπη

- Οι διαδρομές των εβραϊκών πληθυσμών της Ευρώπης προς τα στρατόπεδα εργασίας και εξόντωσης.

- Πηγή:
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:WW2-Holocaust-Europe-2007Borders.png>.
Άδεια: CC BY 3.0.

Αναποτελεσματική η δουλική εργασία

- Μη συγκρίσιμη η ποσότητα και η ποιότητα των ευρωπαϊκών προϊόντων με αυτά της Αμερικής, της Μεγάλης Βρετανίας και της Σοβιετικής Ένωσης.
- Τεχνικά προβλήματα προϊόντων.

Σύγκριση Νέας Ευρώπης με την Ευρωπαϊκή Ένωση

- Διαφορά: Αμυντικούς στόχους έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν ενέχει την ματαιοδοξία της επανόδου στην κορυφή της καπιταλιστικής ισχύος που ενστερνιζόταν η Νέα Ευρώπη. Διαφορετικός πολιτικός στόχος.
- Ομοιότητες: Επιδίωξη ανταγωνιστικότητας, συγκέντρωσης εργασίας, περιορισμού του κόστους εργασίας.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3^η Ενότητα

Η ανασύσταση της μεταπολεμικής Ευρώπης

Το μεταπολεμικό πλαίσιο

- Τι υπήρχε στα σπλάχνα της Νέας Ευρώπης που θα μπορούσε να κυοφορήσει ένα μέλλον για την Ευρώπη;
- Νέα Ευρώπη: όλα ή τίποτα. Πολιτική, ηθική, πνευματική μαύρη τρύπα με την πτώση των Ναζί.
- Το πολιτικό μέλλον της Ευρώπης :
  - Οι εξόριστες κυβερνήσεις
  - Η Αντίσταση.

Εξόριστες κυβερνήσεις

- Οι εξόριστες κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών που κυριεύθηκαν από τον Άξονα. Συλλογή από Βρετανούς.
  - Υπογράφουν τις διεθνείς συμφωνίες που θεμελιώνουν
  - την αντιφασιστική συμμαχία και
  - τους κυρίαρχους στον κόσμο μεταπολεμικούς οργανισμούς. 1 Ιανουαρίου 1942: Υπογραφή διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Αντίσταση

- Διάχυτος συνεχής πόλεμος.
- Παραγωγή οργανώσεων, θεσμών, πολιτικού προσωπικού, πολιτικής.
- Η πολιτική επιστράτευση συντελεί στην ένταξη στην Αντίσταση.
- Το μεταπολεμικό ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα θα στηριχθεί στην Αντίσταση και τις εξόριστες κυβερνήσεις.

Εξαίρεση του κανόνα

- Η μόνη περίπτωση που δεν λειτούργησε ο κανόνας εξόριστη κυβέρνηση + αντίσταση = μεταπολεμικό καθεστώς είναι η Ελλάδα.
- Εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα.

Ανάπλαση της Ευρώπης

- Η ανάπλαση της Ευρώπης καθορίζεται από διεθνές σύστημα δυνάμεων
- Σοβιετική Ένωση
- ΗΠΑ
- Μεγάλη Βρετανία
- Γαλλία
- Κίνα.

Ανθρωπιστική βοήθεια στην Ευρώπη

- Ανθρωπιστική βοήθεια, επιβολή δελτίου, η Ευρώπη υποχείριο για την διατροφή της μεγάλων διεθνών οργανισμών.
- UNRA (United Nations Relief and Rehadiliation Administration - Οργανισμός Διοίκησης Βοήθειας και Αποκαταστάσεως Ηνωμένων Εθνών).
- Η Ευρώπη ζει με την ελεημοσύνη των Αμερικανών μετά τον πόλεμο.

Άνευ όρων παράδοση της Γερμανίας

- Η Γερμανία καταργείται ως κράτος.
- Φεβρουάριος 1947 υπογραφή συνθηκών ειρήνης με όλα τα κράτη του Άξονα εκτός της Γερμανίας η οποία είναι διεθνής ζώνη.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γιώργος Μαργαρίτης.
«Εισαγωγή στη Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία. Δεύτερος Παγκόσμιος
Πόλεμος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS243/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

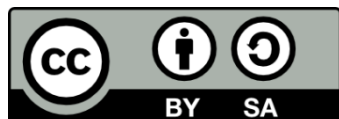
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 9^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη,
Χειμερινό Εξάμηνο 2013 – 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

